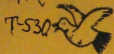
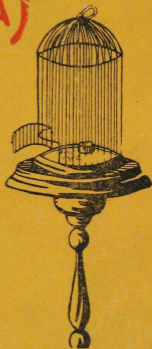

ВН (2=411.2)53

Л. Толстой

КУУЧЫНДАР (КИЧИНЕК БАЛДАРГА)

Горно-Алтайск
1958

3
Л. ТОЛСТОЙ

КУУЧЫНДАР

(КИЧИНЕК БАЛДАРГА)

*Алтай тилге С. К а т а ш е в
кбчүрген*

Горно-Алтайский
областной
БИБЛИОТЕКА

ГОРНО-АЛТАЙСКИЙ
КНИЖНЫЙ ИЗДАТЕЛЬСТВО * 1958

84/2=411.2/53-4
T 530

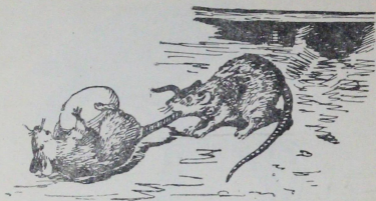
Книга объявлена в анноти-
рованном тематическом плане
Горно-Алтайского книжного из-
дательства за 1957 год, порядко-
вый № 22.

5-ТЛН-К

ТААН ЛА КУВШИН

Таан суу ичерге сананган. Тышкаары суулу кувшин турган, је суу десе јук ле тубүнде болгон. Таанның сууга једер аргазы јок. Је таан кувшинге көп оок таштарды чачып ийерде, суу көдүрилип келди. Эмди сууны ичерге де кем јок.

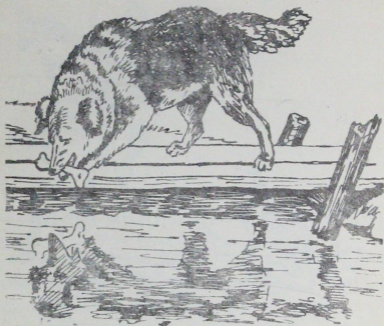

КҮЖҮЛДЕР ЛЕ ЖЫМЫРТКА

Эки күжүл жымыртка таап алды. Оны үлежеле жиир деп санандылар, же көрбөр болзо, каргаа учуп келеткен, олардын таап алган жымыртказын блаап аларга турган.

Күжүлдер жымыртканы каргаадан канайып качырып аларын шүүштилер. Колло апарар?—тудуп болбос, тоолодор?—жарыла берер.

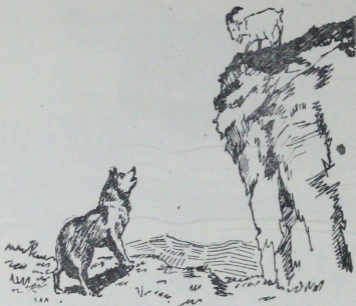
Ол тужунда күжүлдер мындый шүүлтеге келдилер: бирүзи белине жадала, жымыртканы колы-будула тудуп алар, экинчизи десе онын куйругынан тиштенип ала-ла, оны чанак чылап полдун алдына сүүртеп апарар.

И Й Т

Ийт кўрди кечире сёбк апараткан. Кўрзё, сууда онын кёлткёзи.

Ийттин саназына мындый шўўлте кирди: сууда кёлткё эмес, ийт ле сёбк. Ол кёлткёзиндеги сёбкти блаап алар деп сананала, бойунын тиштенип алган сёбгин божодып ийди. Же кёлткёзиндеги сёбкти блаап болбоды, бойунын сёбги суунын тўбўне чўнў берди.

БӨРҮ ЛЕ ЭЧКИ

(Басья)

Бөрү кайанын бажындагы отоп жүргөн эчкини көрүп, ого жууктап болбозын билелэ, мынайда айтты: „Сен бери түжетен болзон: мында жер де түс, сен жийтен өлгө до тату.

Эчки дезе каруузын берди: „Сен, бөрү, менин курсагыма килеп, төмөн кычырып турган эмезин, сен бойуннын курсагыңды бедиреп жүрүн“.

КИЖИ-КИЙИК ЛЕ МЫРЧАКТАР

Кижикийик эки алаканына толтура мырчактар апарып жаткан. Је бир мырчак колунан тўже берди, кижикийик оны једип алайын дейле, јирме болчок мырчак тўжўрип ийди. Ол терип јадарда, алаканынан бастыразы тўгўле берди. Ол тушта кижикийик ачынала, јердеги мырчактарды бастыразын эжип ийеле, мантай берди.

ЧЫЧКАНАК, КИСКЕ ЛЕ ПӨТҮК

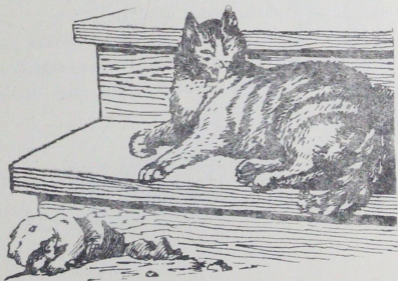
Чычканак бир эмеш мантап аларга ичегенинен чыкты. Удабай ол ойтө энезине келди: „Je, эне, мен эки ан көрдүм. Бирүзи коркушту казыр, экинчизи де-зе жалакай“. Энези айтты: „Айтсанг, ол кандый андар?“ Чычканак айтты: „Казыры тышкаары мынайып базып

жүрген: онын буттары кара, жалаазы кып-кызыл, көзи тосток, тумчугу десе коркок. Мен жанынча базып баратсам, ол оозын ачып, будун өрө көдүрүп, коркушту тын кыйгырып ийерде, мен коркуганымнан, кайдаар качып баратанын билбедим!”

— Ол пөтүк—деп, карыган чычкан айтты.—Онон коркуба, ол кемге де каршуу жетирбей жат. База бирүзи кандый ан?”

— База бирүзи күнге жылынып жаткан. Онын мойнычагы апагаш, килин боро бутту, бойы мен жаар көрүп, ак төжүн жалап, куйругун кыймыктадып жатты.

Карыган чычкан айтты: „Сенин тенегинди, тенегинди. Ол кискенин бойы ине“.

ЧЫМАЛЫ ЛА КҮҮЛЕЧЕК

(Басня)

Чымалы суузап, кара сууга келди. Суунун чакпынына алдырып, чымалы арайла чӧнбӧди.

Күүлечек агажактын салаазын апарып јаткан, ол чымалынын агып баратканын кӧрүп, салааны кара сууга таштап ийди. Чымалы салаага отурып алып, тынын коруп алды.

Онын кийининде анчы шүүн жайа тудуп, күүлени тудар деп сананды.

Чымалы анчыга жорголоп келеле, онын будунан тиштеп ийди, анчы онтоп, шүүнин тўжўрип ийди. Күү-лечек учуп чыгала, удабай көрүнбей калды.

КАРА КУЛА ЛА ЧЫЧКАН

Кара кула уйуктап жаткан. Онын үстүнче бир чычкан мантады. Кара кула ойгоноло, оны тудуп алды. Чычкан оны божотсын деп, кара кулага мынайда айтты: „Сен мени божодып ийзен, мен сеге качан бир бойумнын болужымды жетирерим“. Чычкан ого болуш жетирерге турганына кара кула каткырала, оны божодып ийди.

Онын кийининде ангчылар кара куланы тудала, агашка жаба тангып салдылар. Чычкан кара куланын огурып турганын угуп ийеле, мантап келген бойунча, армакчыны үзе кертеле, мынайда айтты: „Сенин сагыжыңа кирип туру ба?“ Сен менин болужым жетирерим дегениме каткырған, эмди чычкандар да болужын жетирип турганын сен көрүп жадын“.

ВАРЯ ДА КУШКАШ

Варяда кушкаш бар болгон. Кушкаш клеткада оту-рып бир де катап кожондобогон. Варя кушкашка ба-зып келди.— „Сенин, кушкаш, кожондоор 6й6н једип келди“.— „Мени јайымга божотсон, јайымда мен кере т6ж6не кожондоорым“.

ЖАРЫЛГАН АЙАК

Уулчак ойноп турала, баалу аякты оотконун бойы да билбей калды. Оны бир де кижиге көрбөдү. Адазы жанып келеле, сурады: „Кем ооткон?“

Уулчак коркуганына тыркыражып, „мен“—деп айтты. Адазы айтты: „Чын айткан учун, быйан болзун“.

КАРЫҒАН ӨБӨГӨН ЛӨ ЯБЛОНЯ

Карыған өбөгөн яблоня отургузып турған. Ого айттылар: „Бу яблоня сеге не керектү? Бу яблонялардын жиилегин сакырга көп ой керек, сен олардын яблуколорын жибезин“. Өбөгөн айтты: „Мен жибес те болзом, өскө улус жиир, меге дезе быйанын жетиргилеер“.

КАРЫҒАН ТААДАЗЫ ЛА УУЛЫНЫҢ УУЛЫ

Таадазы тың карый берген. Буттарыла базып болбос, көзи жетпес, кулактары укпас, тиштери жок болгон. Ол ажанып турганда, курсак оозынан ойто агып туратан. Уулы ла келди оны столдо азырабай, курсакты печкенинг кийининде берип туратан. Бир катап ого курсакту аяак апарып бердилер. Ол аяакты жылдырып ийейин дейле, жерге тўжўрип, оодып ийди. Апшыйак айылда немелер ўреп, аяактарды оодып жат деп келди арбанып, эмди курсакты жаман тепшиге уруп берерим деп айтты. Ыббгўн бир де неме айтпай, жангыс ла ўшкўрип ийди.

Бир катап эмеген-ыббгўн отурып жадала кўрзб, уулчагы жерде отурып алган, жарчагаларла ойноп, та нени де узанып отурды. Адазы сурады: „Миша, сен нени эдип туруг?“ Миша айтты: „Мен, ада, тепши эдип

јадым. Слер энемле карый берзегер, мен слерди бу
тепшиден азыраарым".

Мишанын адазы ла энези бойу-бойуна удур кӧ-
рӱжеле, ыйлай бердилер. Карыган ӧбӧгӧнди мынайда
јаман кӧргӧнине олор ујалгылайла, оны столдо азырап,
апшыйакты кичееп јӱрер болдулар.

200 786

Горно-Алтайская
область
БИБЛИОТЕКА

Баазы 50 акча
Цена 50 коп.

Л. Н. Толстой

РАССКАЗЫ ДЛЯ МАЛЕНЬКИХ

На алтайском языке

Редактор Л. В. Кокышев. Техн. редактор М. И. Тихтиев.

Корректоры М. М. Макошева и А. Т. Сабашкина.

Сдано в набор 25/XII 1957 г. Подписано к печати 8/I 1958 г.
Формат 65×84^{1/16}. Печ. л. 1,45. Уч.-изд. л. 1,15. Тираж 3000 экз.
Заказ № 117. Цена 50 к. Баазы 50 акча.

Горно-Алтайское книжное издательство. Типография № 15.
г. Горно-Алтайск, проспект Сталина, 29.